

Interkonekcija – Regulatorni izazovi i iskustva u Crnoj Gori

Vitomir Dragaš, dipl.inž.el.

Agencija za telekomunikacije i poštansku djelatnost

Postel, 16 -17 Decembar 2008.

Sadržaj

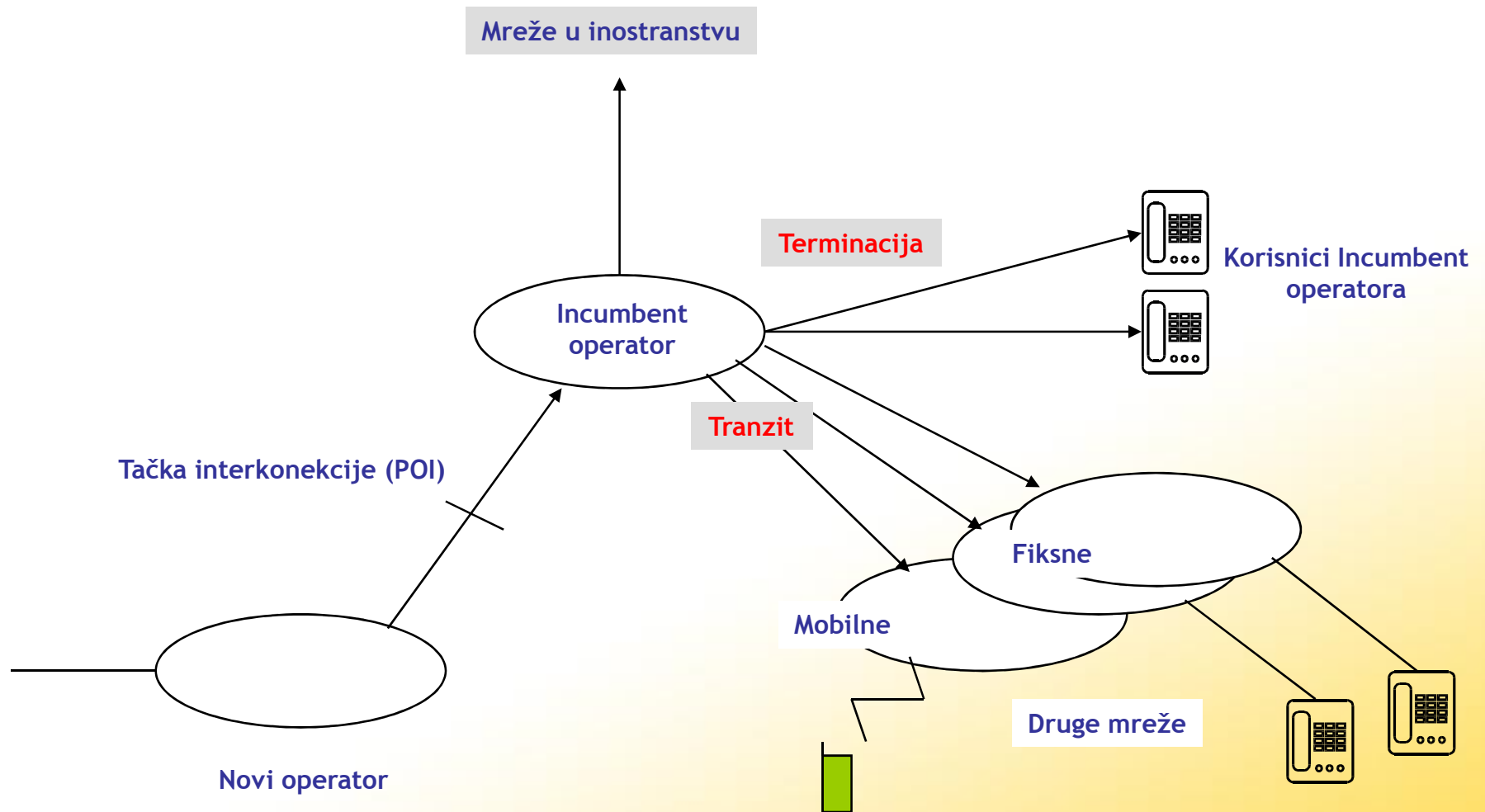
- Značaj interkonekcije/pristupa
 - Povezivanje, konkurencija
- Zakonski okvir
- Iskustvo regulatora u Crnoj Gori
 - RIP
 - Nediskriminacija
 - Tarife

Značaj interkonekcije/pristupa

- Omogućiti korisnicima jedne mreže da komuniciraju sa korisnicima druge mreže
 - Podstiče povezivanje (*connectivity, any-to any komunikacija*)
- Omogućiti novim operatorima da koriste kapacitete dominantnog operatora (*incumbent*)
 - Podstiče konkurenciju

Obezbjeđivanje povezivanja

Obezbjeđivanje konkurencije

Zavisnost od
incumbent operatora

Preprodaja (Reselling)

MVNO (Mobile Virtual Network Operators)

Carrier selection

Carrier pre-selection

Local loop unbundling

Investicije novog operatora

Regulacija vs. Pregovaranje

- **Prednosti**

- Transparentost
- Smanjuje razlike u pregovaračkoj snazi i dostupnosti informacija
- Uzima u obzir interese svih

- ***Nedostaci***

- Potrebno vrijeme
- Žalbe i odlaganja
- Zahtijeva resurse

- **Prednosti**

- Ispunjava komercijalne potrebe i ustupke
- Nije skupa
- Čuva se povjerljivost podataka.

- ***Nedostaci***

- Debalans snage pregovarača
- Može biti zanemaren javni interes
- Netransparentnost

EU Framework 2002

- Opšte obaveze
 - Pregovaranje o interkonekciji/pristupu, zaštita povjerljivosti informacija
- Posebne obaveze
 - Transparentnost, nediskriminacija, računovodstveno odvajanje, troškovna orijentacija tarifa, pristup mreži
- Nadležnosti Regulatora
 - Obezbjedenje ispunjenja obaveza, rješavanje sporova

Okvir u Crnoj Gori

- Zakon o elektronskim komunikacijama (avgust 2008.) – *EU Framework 2002.*
- Zakon o telekomunikacijama (2000.) - *EU Framework 1998.*
 - Pravilnik o opštim uslovima ugovora o interkonekciji (2001.)
 - Pravilnik o pristupu i interkonekciji (oktobar 2006.)
 - Pravilnik o izboru i predizboru operatora (jun 2007.)

Transparentnost

- Objavljivanje RIP(referentna interkonekciona ponuda) Crnogorskog Telekom na koji Agencija daje saglasnost
 - RIP v.1 – kraj 2004. god. (među prvim u regionu)
 - RIP v.2 – april 2008.god. (značajno unaprijeđena – ponuđeni servisi, cijene servisa)
 - RIP za ISP – septembar 2008.
 - Slijede i ponude za druge servise interkonekcije/pristupa

Nediskriminacija

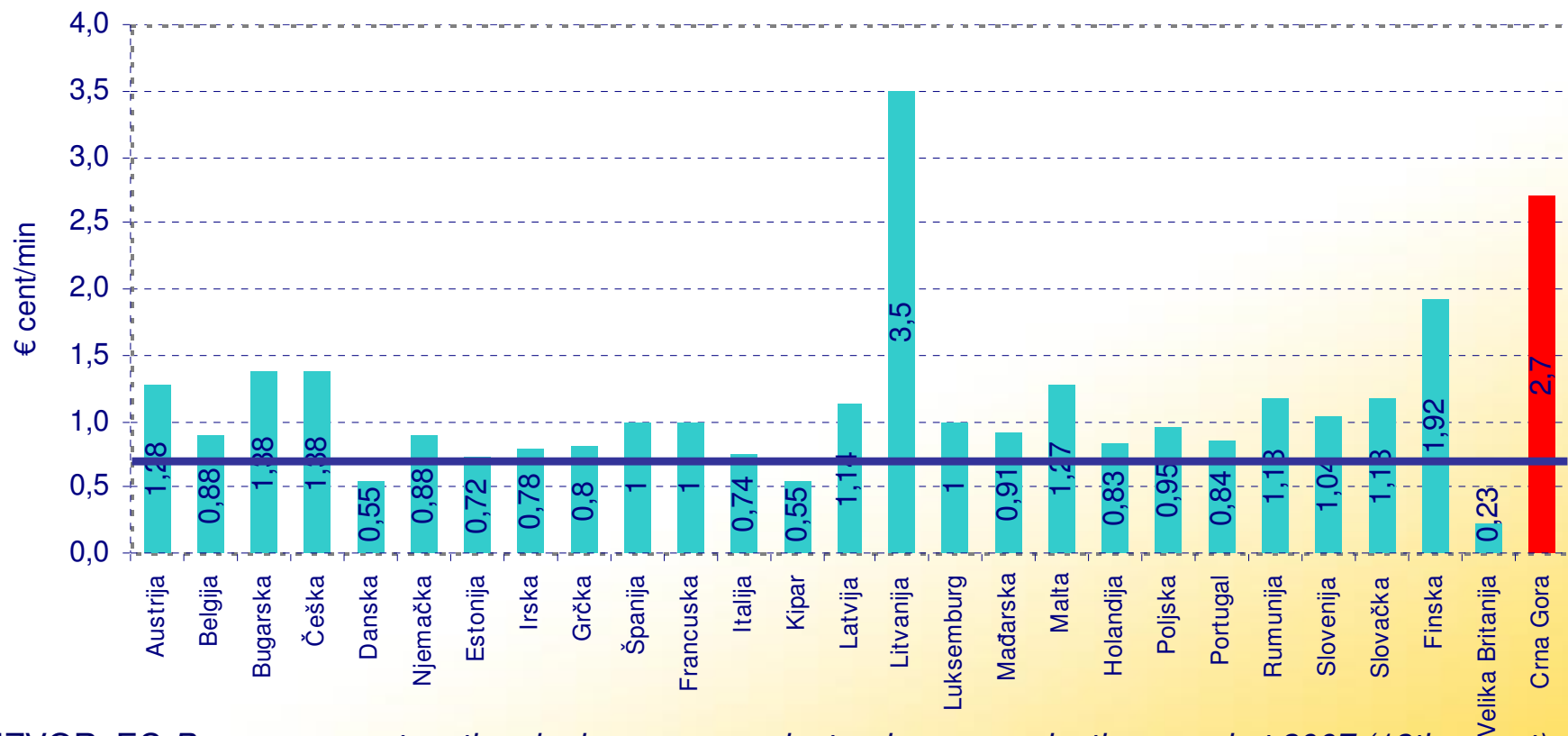

- RIP treba da bude sveobuhvatan
 - Servisi
 - Tarife
 - Rokovi
 - Procedure
- Dostavljanje ugovora o interkonekciji Agenciji radi ocjene usaglašenosti sa propisima

Tarife (1)

Cijena terminacije poziva u mrežu dominantnog (*incumbent*)
fiksno operatora - *single transit* terminacija
prosjeak EU single transit 0,83 € cent/min

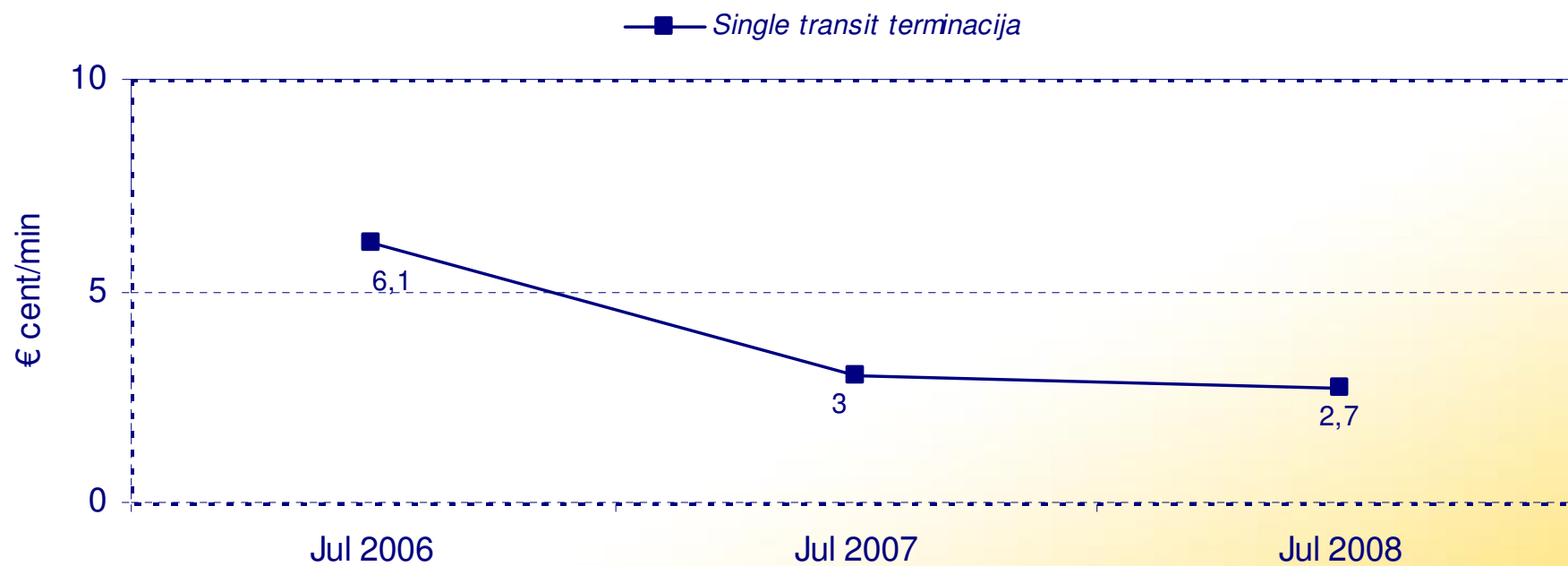

IZVOR: EC Progress report on the single european electronic communications market 2007 (13th report)

Tarife (1.1)

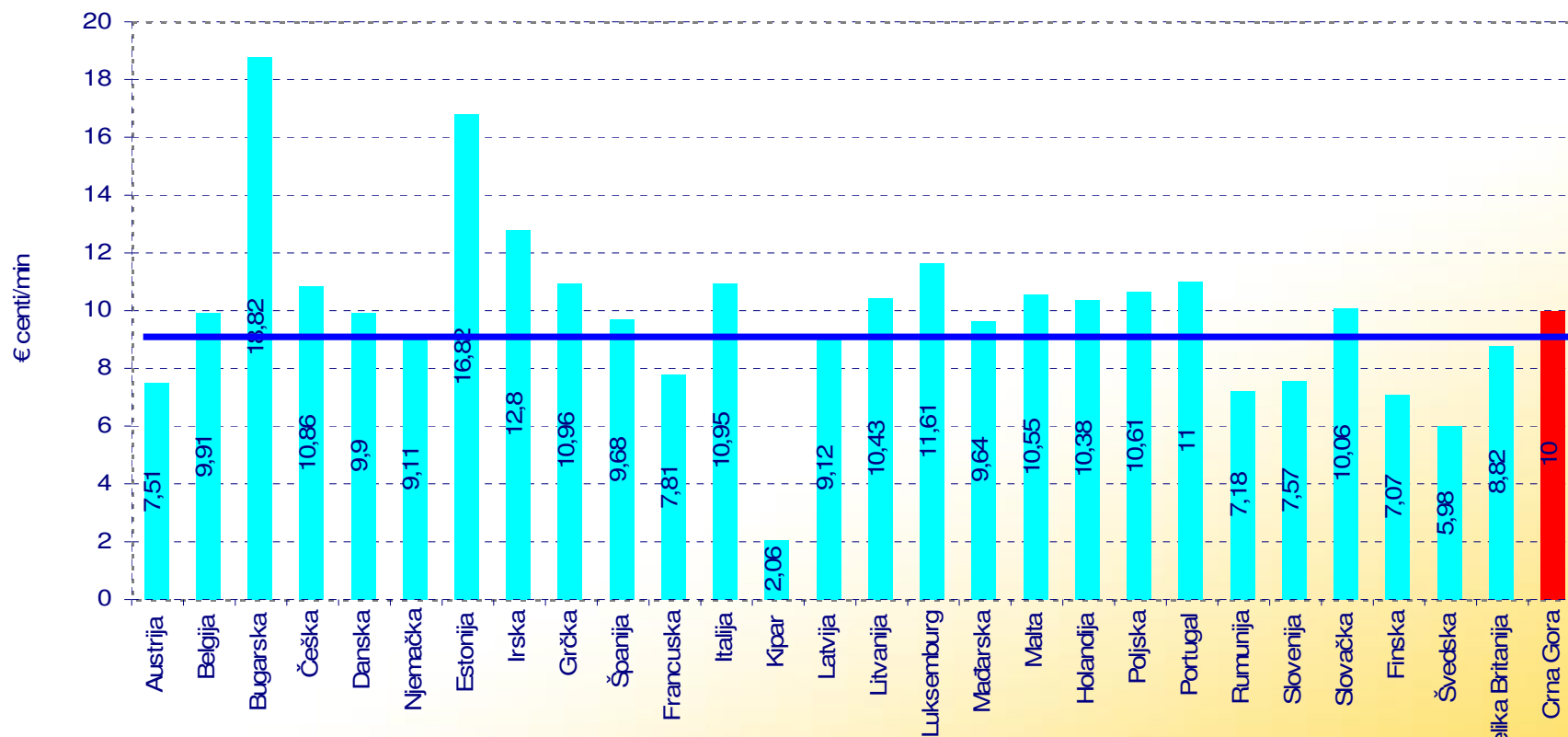
Tarife servisa terminacije poziva u fiksnu mrežu

Tarife (2)

Cijena terminacije poziva u mreže mobilnih operatora
(nacionalni prosjek na osnovu broja korisnika)
prosjek EU: 9,67€ centi/min

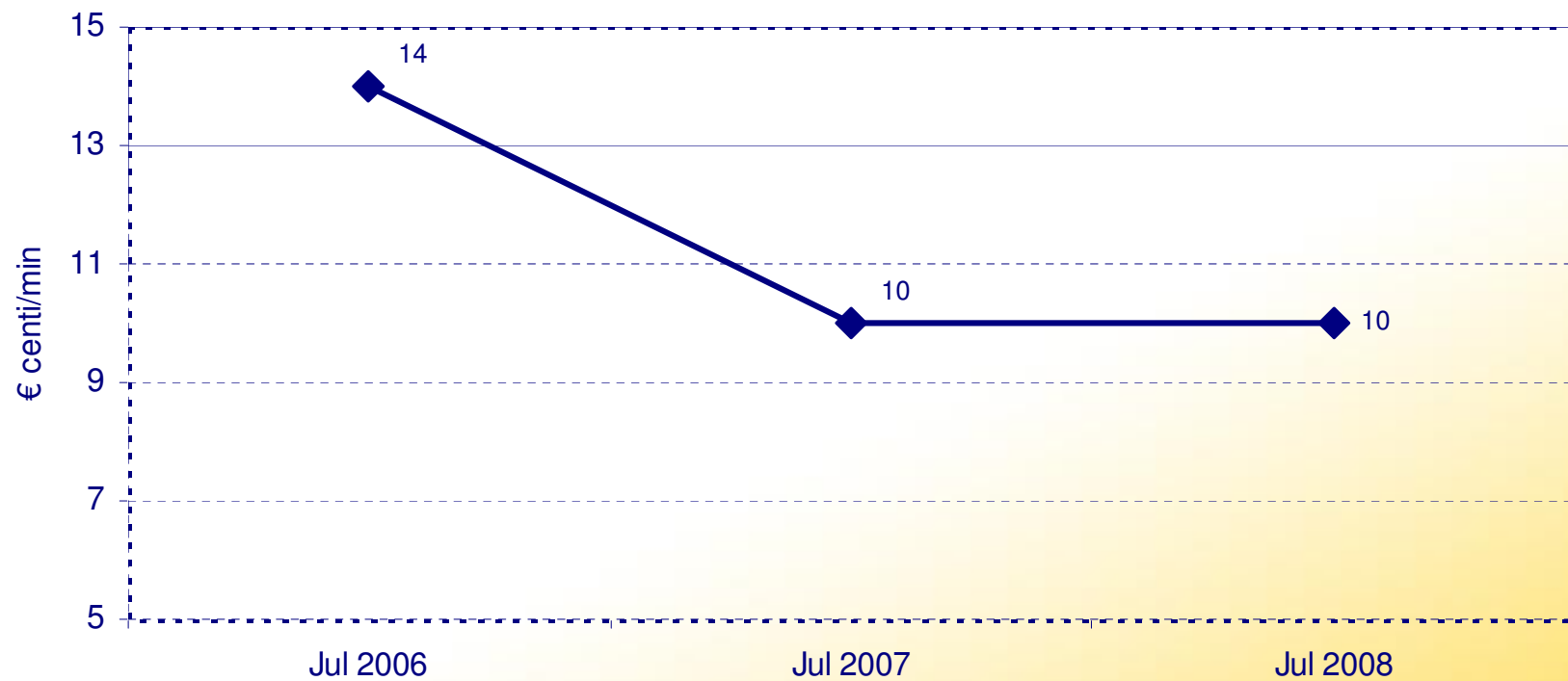

IZVOR: EC Progress report on the single european electronic communications market 2007 (13th report)

Tarife (2.2)

Tarifa terminacije poziva u mobilne mreže (*fiksna-mobilna*)

Tarife (3)

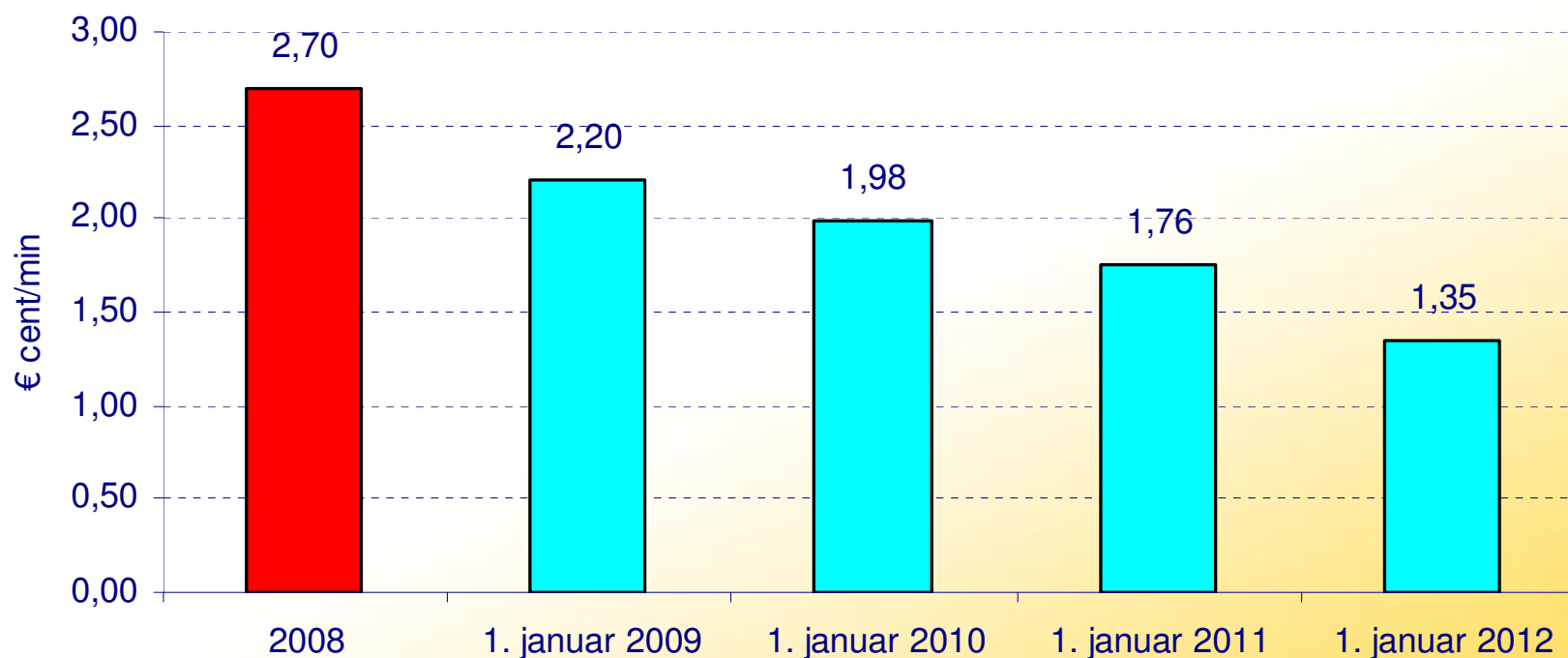
- EBRD projekat interkonekcije i tarifiranja za Crnu Goru – *Great Village International Consultants*
- *Benchmark* za fiksnu mrežu
- *LRIC* model za mobilnu mrežu

Predlog za tarife terminacije poziva u fiksnu mrežu

- Četvorogodišnji period smanjivanja tarifa (*glide-path*) prema *benchmark* tarifama

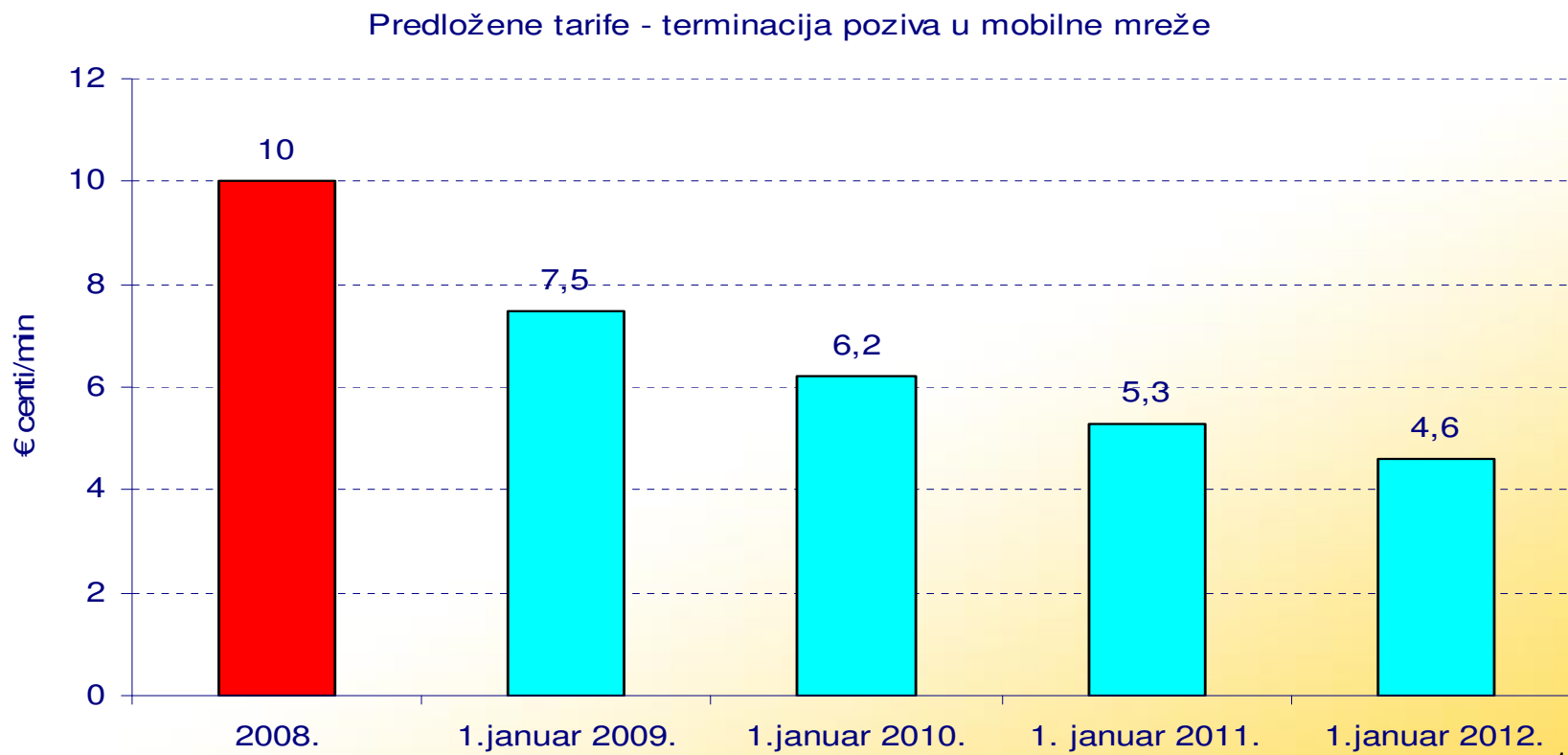
Predložene tarife - *single transit* terminacija

Predlog za tarife terminacije poziva u mobilne mreže

- Četvorogodišnji smanjivanja tarifa (*glide-path*) prema *LRIC* tarifama

Zaključak

- **Ovlašćenja Regulatora**
 - Nametanje obaveza
 - Sprovođenje obaveza (kaznene mjere)
 - Rješavanje sporova
- **Uvažavanje lokalnih specifičnosti**
 - Nivo razvoja tržišta
 - Veličina tržišta

Hvala na pažnji!

www.agentel.cg.yu

vito.dragas@agentel.cg.yu